

Česar se je nadjala, to se zgodi. Turki jedó kruh in kmalu zaspijo vsi omamljeni. Na to gre Meta, ki je poznala vse kote hiše, k begu v sobo, in pobere denarja, kar ga dobí, ker je beg ves omamljen spal z drugimi vred, mladenči planejo nad kruha pijane straže in vojake, jim pobere orožje in obleko, jih zvežejo, potem pa se oblečejo v Turke, tudi Meta vzame obleko Turškega vojaka, in vsi — pobegnejo. Pot do Hrvaškega so kmalu našli, ker se je vsak še nekaj je spominjal. Tu so zamenili obleko in šli proti domu, kamor so vsi srečno dospeli.

Meta in njen sin sta našla doma še očeta, a brata in sestre ni bilo več; Turki so ju sabo vzeli ali pobili. Z denarjem, kar ga je Meta seboj prinesla, se je pozidala vnovič dvakrat po Turkih požgana hiša. Meta je umrla stara, njen sin pa je bil bogat kmet. — Turkov pozneje v ta kraj ni bilo več. J. A.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

VI.

Sodba večne pravice.

(Dalje.)

(Dalje.)

„Tedaj ste jej dali za 117 000 gold. le 100.000 gold.“ mu sežem jaz v besedo.

„Pri kupčiji mora biti zaslužek“, mi odgovori in nadaljuje: „poslal sem tedaj v banko, ker sam nisem imel toliko gotovine v kasi, ter ji naštel denar v lepih stotakih in tisučakih, nesrečnež jaz! Prejemši jih se zahvali, stopi v kočijo in oddrdrá z mojim lepim trdo prisluzenim denarjem, katerega ne bom več videl.“

„Kako da ne? Saj imate srečko?“

„Da, imam jo. Tu je nesrečni, nič vredni papir.“

Pri teh besedah mi podá srečko. Jaz jo gledam in gledam, a zdi se mi popolnoma prava. Ko Komar vidi, da ne najdem ničesar ponarejenega na nji, mi pokaže v seriji števil „1“, ki je pa tako umetno spremenjena v št. „4“, da se to more spoznati še le po dolgem gledanju in z drobnogledom, ki jo dvajsetkrat povikša. Drobnogled je prinesel Komar sabo.

„Kako da niste tega prej zapazili?“ ga prašam.

„Saj bi tudi zdaj še ne bil zapazil, a dobil sem ravnokar telegram iz L., ki mi naznanja, da je pri glavni blagajnici se oglasil nekdo s pravo srečko in tudi denar že potegnil. Ves prestrašen pokličem sina in mu pokažem srečko; a tudi on meni, da je prava. Gledava in skušava jo na vse strani, staviva pod navadni drobnogled, vse zastonj. Še le ko zmočiva številke, se pokaže na št. „4“ bolj rumenkasta barva in zdaj spoznava, da sem ogoljufan.“

„Ali poznate baroninjo?“

„Po imenu pač, saj sem imel ž njo že lepe kupčije, po osobi pa ne. Vrh tega je imela na obrazu črn in jako gosto pleten pajčolan.“

„Ali ste prašali po nji in je iskali potem?“

„Kaj pa dá! Brž sem poslal v gostilnico, kjer ostaja s konji, a tam ni nihče videl ne nje, ne kočije njene. Pač pa so mi povedali, da je v toplicah v R. Po telegrafu sem zvedel, da je to res in da biva 14 dni že nepretrgano tam.“

„Tedaj ona dama ni bila baroninja N.“

„Se ve da ne, ker dveh ni. Ogoljufan sem, prav grdo ogoljufan, in moj denar je izgubljen.“

„Ne obupajte še! Kočija ni mogla po zraku zginiti, gotovo je videlo jo več ljudi in po teh se bo dalo izprašati, kam se je peljala.“

„Gospod sodnik“, prične Komar in vstane, „prosim vas, storite vse, kar morete, da se najde goljufica in denar, a prvo denar. Jaz obljubim tistemu, ki mi pomaga zopet do denarja, 1000 gold.“

„Tega ni treba“, odgovorim jaz nekoliko razžaljen po tem, da g. Komar obeta tistemu, ki bi mu 100.000 gold. nazaj dobil, borih 1000 gold.; „sodnija bo storila svojo dolžnost tudi brez obljubljenega denarne nagrade. Vendar pa utegne ta obljuba druge ljudi spodbujati, da ji bodo šli na roko. Ste mestni policiji že to naznanili?“

„Ne še! Sem hotel prej pri vas prašati za svét.“

„Tedaj le brž se podajte h komisarju in popišite mu kolikor mogoče žensko in njena spremljevalca, kočijaža in strežaja pa kočijo in konje. Jaz bom že tudi svoje storil.“

(Dal. prih.)

Glasi o zadevah Turškega boja.

* *Kako bi se Turška mogla rešiti.* Pred nekoliko dnevi dospela je v Solun Turška transportna ladija „Medali Tefik“ okrašena z raznovrstnimi zastavami. Na ladiji nahajala se je neka svetinja, namreč obleka prorokova (Herka Išeri). Kakor hitro je prišla ladija, došel je veliki guverner Ešref-paša z vsemi Turškimi dostojanstveniki v svečanostni obleki na bok ladije, da sprejme svetinjo in da jo v navzočnosti Turških duhovnov in softov v slovesnem sprevedu prenese v mošejo „Hassimie Džanu“. Na cestah delala je armada špalir, braneč kristjanom, da ne onečaste s svojimi pogledi svetinje. Namen svetinji je, da se ponese na bojišče in ondukaj pripomore k zmagi Turkom.

* Nek dopisnik „Daily Telegrapha“ piše, da je tri dni, predno je odpotoval Ruski poslanec v Carigrad, z njim se pogovarjal ter mu je on svoje mnenje o daljnem izteku vojske tako povedal: „Velike vlade bodo za malo tednov vojskujočim se strankam morale ponuditi pomirje, ako nočejo, da se štrana še bolj zmeša. Bosna in Hercegovina se ne morete več izročevati Turku; in verjetno je, da Črnagora dobode Hercegovino, Avstrija del Bosne, a Srbija ostanek. Rusija želi samo svoboden prehod preko Dardanel. Vse to se bode ustanovilo s posvetovanjem. Rusija nima nikakih postranskih in slabih namenov, da bi si osvojila Carigrad, ker bi potem iz Ruskega postalo Bizantinsko cesarstvo. Poslanec je trdil, da velikega vezira ni videl 6 tednov (razgovarjala sta se 21. julija), k njemu je prišel nekdo, zakaj odlaša s svojim svetom. „Ker se vse, kar jaz rečem“ — odgovori Ignatiev — „tolmači krivo, tedaj mi je ljubše, da gledam tek dogodbe.“ Do Turške ustave poslanec nima nič zaupanja. O njej se je upilo samo zaradi interpelacije v angleškem parlamentu. Kar pak se tiče ustanovljenja velikega Slovanskega cesarstva, za to še ni ura bila. Vsakako pak se mora čez 3 ali 4 tedne narediti konec boju, sicer bode zbudil težave, s katerimi bode imela opraviti vsaka vlada v Evropi. Razumeva se samo ob sebi, da je Ruski poslanec Angleže dolžil, da oni Turka neposredno podpirajo ter ga spodbujajo s svojim obnašanjem na daljni upor.“

* Tudi Slovani nekaj veljajo, kedar sila pritisne od vseh strani na monarhijo; sicer pa nas skušnja, posebno ustavna, uči, da slovansko pleme je neke vrste „raja“, katera se mora uklanjati ukazom Nemcev in Madjarov. A sedaj dobri so Slovani, a samo treba jim malo prilizniti se. Zaprtje luke Kleka za Turško brodovje je dalo visokooficijozni „Polit. Korresp.“ povod za naslednjo zanimivo izjavo: „Razlog, ki

je Avstrijo nagnil, da se poslužuje svojih pravic in da zaprè Klek, opravičiti se dade iz položaja, v katerem se ona nahaja proti svojim Slovanskim podložnikom. Sočutstva Avstrijskih Slovanov proti svojim sobratom, ki se boré s Turkom, niso samo „platoniška“, ona iščejo od Avstrije posebnih dolžnosti. Razmere prijateljstva med vladami ne smejo sezati do propasti, da se javni mir ohrani. Avstrija ne sme Turkom na ljubo žrtvovati notranjega miru svojega! To je na vsak način nekaj novega, česar Slovani niso navajeni, da se ozir jemlje na njihova čutstva. Al sila je oster učitelj in uči modrijane Avstro-magjarske, da je v tej monarhiji še nek tretji važen faktor, ki so ga do sedaj prezirali, in kateremu se bi sedaj treba bilo malo prilizovati, vsaj dokler ne mine nevarnost. A Slovani besedi več ne verujejo, temuč hočejo dokazov. Roka roko umije.

* Turški, nedavno od Črnogorcev vjeti vojskovodja Osman-paša ni Turk, ampak Magjar; pravo njegovo ime je Wolf, ki ga je pozneje pomagjaril v Farkas; poturčen se je imenoval Osman in je bil izprva beg (Osman beg), zdaj je postal Osman-paša.

Naši dopisi.

V Gorici 6. avgusta. — Spet nekaj šolsko-statističnega. Realcev se je podvrglo zrelostni preiskušanji 8 (6 letošnjih sedmošolcev, 1 popravljaivec in 1 Tržačan, ki je v drugo maturoval). Spričevalo zrelosti odlične je prisojeno enemu, zreli so 4, zavrtnjen je 1 za 2 meseca, 1 za 1/2 leta, Tržačan za nedoločen čas. — Letnik više realke ima na čelu spisa 1) „Construction der Linien zweiter Ordnung aus umschriebenen Vierecken“; 2) „Die darstellende Geometrie als Unterrichtsgegenstand an Realschulen“; oboje spisal prof. Barchanek. — Pripravljalnica srednješolsko naslonjena na realko je štela v 2 oddelkih 96 laških učencev (Nemca samo 2). V vseh 7 razredih više realke je bilo 182 učencev; Lahov 220, Slovencev 33, Nemcev 29. Šolnina znaša 2615 1/4 gold. — Novoustanovljeno dekliško učit. izobraževališče je imelo 79 deklet; v 1.—3. tečaja ital. jih je bilo 63, v edinem (1.) slovenskem pa 16 učenk. Zrelah za prestop v viši razred jih je vseh skup 58; zaostala jih je tedaj blizo ena tretjina. Štipendiji so znašali 2500 gold.; 12 kandidatinj je vživalo nekaj posebne podpore. — Z izobraževališčem združeni vadnici ste imeli: dekliška (tako imenovana „nemška“ državna šola) 100 učenk, deška trirazredna (nekdanja normalka — o tempora!!) 300 učencev; med temi Lahov 172, Slovencev 128. — Pripravljalnica za moško učiteljske je štela 12 (slov.) učencev. — Vsa dosedaj našeta učilišča so se sklenila „ohne Sang und Klang“, to je brez šolske svečanosti (pač pa z zahvalno službo božjo), tem sijajniša bode končno slavnost, ki jo bodo imele mestne ljudske šole 14. avgusta t. l. — Naše bogoslovsko učilišče se drži še zmiraj (in prav tako!) starih vakanc, toraj končá šolsko leto s koncem avgusta. — Troje nesreč je prinesel včerajšnji dan. Zjutraj so našli nekega vratarja, ki je sam v začasno prazni hiši bival, mrtvega v postelji. (Zdi se, da je že v četrtek umrl.) Opoldne pa sta se utopila pod Sočkim mostom 2 dečka po 9—10letna, ko sta se kopala. — Ko ne bi bilo preveč vroče (26 stopinj R.), bi se mi lahko spuntali v Gorici: — nič vojaščine nimamo; naša posadka je odrinila v četrtek v Postojno in se 28. dne t. m. vrne.

Iz Črnomlja 5. avg. (Osel po šubu.) 3. dne t. m. pripelje iz Kočevskega mesta občinski sluga z odgonskim listom po šubu enega osla, kateri je bil lastnina

ciganske rodbine iz Breznika Tančegorske občine, fare Dragatuš. Ciganska rodbina je v Kočevji priprta, zakaj, se ne vé. Kako to, da se je osel brez lastnikov po šubu poslal, se pa tudi ne vé. Menda Kočevarji niso mislili se norčevati, da so osla morebiti našemu županu poslali. Naš župan g. Klemenc, prebrisana glavica, se je branil osla prevzeti. Kaj se je z njim zgodilo, ne vem.

Ivan Kolbezen.

Iz Ljubljane. (Banke „Slovenije“ občni zbor) 3. dne t. m. in njegove sklepe moramo danes na čelo postaviti novicam domačim zato, ker žalosten konec stavijo zavodu, ki je bil, ko mu je rajnki dr. Costa pristopil kot predsednika namestnik, z velikim veseljem sprejet. Vsaj mi smo se še le potem za ta za zavod nekoliko ogréli, ko smo videli po pravici toliko spoštovanega rodoljuba banki na čelu, ki, kakor zgodovina njena kaže, izprva ni bila „naše gore list“, ampak le tujčeva zloraba narodnega imena „Slovenije“ za sebične namene. Nena doma počí namreč v Ljubljani glas, da se v Celji po nekem Treuensteinu snuje banka, kateri naj bode ime banke „Slovenije“. Zvita glava, o kateri reči smemo, da je imela več pojma o bankinih špekulacijah kakor vsi drugi možje, ki so rojstvu njenemu pristopili za „botre“ in jih nahajamo v vrsti prvega opravičnega sveta 1872. leta, porabila je dôbo švindelnih tistih let, v kateri so v Avstriji banke kakor gobe rastle iz tal po dežji. Ime nameravani banki je dal „Slovenija“ zato, da mu je lože bilo pridobiti narodnih mož v osnovni odbor. Al da z delovanjem bankinim v deželah slovenskih nikakor ni bil zadovoljen, kaže to, da je banka segla kar po vsem svetu na Česko in Ogersko, v Galicijo in Laško itd. itd. in si pravic pridobila brezštevilnih, celó taci, ki so segale po morji, kjer je zavarovati smela proti škodi tudi blagó, ki se prevažava po vodi! Vse to in strašanska potrata o vsem, s čemur se je delovanje bankino pričelo (naj omenimo med drugim le to, da je „pri slonu“ l. 1872. bila „slovesna pojedina“, ki je od delniškega denarja snedla 109 gl. 50 kr.!!), nam nikoli ni prav srca ogrelo do banke, dokler — kakor smo gori rekli — nam ni predsedstvo gosp. dr. Coste, ki se je brez vse sebičnosti v pravem pomenu besede žrtvoval banki, upanja dalo, da nastopi dobro gospodarstvo. Al tujec Treuenstein ostal je kača „boa constrictor“, ki ni dopustila, da bi se bila banka „Slovenija“ omejila le na dežele slovenske in bi se bilo vpeljalo varčno gospodarstvo, kajti pl. Treuenstein imponiral je zmirom kot „Fachmann“, čegar glas je bil odločilen. Pri tacem začetku in takem nadaljevanji ni bilo pričakovati družega, kot to, da banka ob kratkem prestane, in za delničarje bilo bi res bolje, ko bi bila prestala že davno. — To se nam je potrebno zdelo omeniti zato, da nasprotnikom našim, ki veselja poskakujejo nad nesrečo domačega zavoda, kažemo, da grobokop banki „Sloveniji“ bil je tujec. Na grobu njenem moramo pa odkritosrčno pripoznati tudi to, da naši domačini bili so — premalo izvedeni v podvzetji, katerega so se lotili. Non possumus omnia omnes!

V občni zbor 3. dne t. m., ki je imel odločiti osodo banke in kateremu je namesti gosp. Debevca predsedoval gosp. Grasselli, ud bankinega vodstva, prišlo je 47 delničarjev, ki so zastopali 772 delnic. Gosp. Jerič je bral poročilo pregledovalnega odbora, ki je bil v poslednjem zboru voljen za to, da preišče stan banke in poroča danes o njem. Po odborovem izkazku znašajo aktiva 107.559 gold. 37 kr., pasiva pa 83.624 gold. 90 kr., tedaj se je bankino premoženje 14. dne junija t. l. cenilo na 23.934 gl. 47 kr., a če se še 5000 gold. zgub do konca julija meseca odšteje, prav za prav le 18.934 gold. 47 kr.